

DOI: 10.30840/2413-7065.1(66).2018.131480

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІСТИКИ НА ІСТОРИЧНУ ТЕМАТИКУ В УМОВАХ ВІЙНИ З РФ (на матеріалі інтернет-видання «Історична правда»)*

Дарина ВОЗДІГАН

учениця 11 класу

Комунального закладу «НВК «ЗОШ I–III ст. № 13 – колегіум» м. Ковеля

Науковий керівник – Трофімук Інна Володимирівна

Захист історії України – важлива складова боротьби за державність в умовах агресії Росії, зброя проти ворожої антиукраїнської пропаганди, спосіб відстоювання національної ідентичності. Нині сучасні ЗМІ висвітлюють факти минулого, популяризуючи історію, яка довгий час (до здобуття Україною незалежності) подавалася в спотвореному вигляді або й узагалі замовчувалася. Наслідком цього стало намагання агресора привласнити нашу історію. Прикладом є висловлення В. Путіна в травні 2017 р. про «російську» Анну Ярославну. Ця спроба крадіжки української історії (слідом за анексією Криму та захопленням частини східних територій) викликала негайну реакцію українського суспільства та вітчизняних ЗМІ.

Мета роботи – з'ясувати особливості сучасної інтернет-журналістики на історичну тематику на матеріалі сайту «Історична правда»; дослідити жанрово-тематичну специфіку публікацій про минуле України крізь призму їх зв'язку з сучасною агресією Росії. Хронологічні рамки розвідки охоплюють період з січня по червень 2017 року.

Протидія російській пропаганді через популяризацію матеріалів про історію України у ЗМІ

Із початком російської агресії такі публікації (і до того важливі з точки зору національного самоусвідомлення та самоідентичності) набули ще більшої актуальності, стали необхідною складовою оборони державності. Нині це один із засобів та чинників протистояння російській агресії, спосіб захисту інформаційного простору України. У сучасних ЗМІ простежується тенденція привернення уваги до історії, що сприяє всебічному вивченню та відновленню нашого минулого, формуванню історичної пам'яті.

Сьогодні матеріали українських ЗМІ розглядаються як одне із основних комплексних джерел історії українського суспільства, як інформаційна скарбниця епохи, де різнопланово висвітлюються події минулого. З іншого боку, усе ще відчутним є брак таких публікацій, але ми погоджуємось із думкою Ю. Шаповала, який стверджує, що «в Україні історична журналістика тільки набирає обертів ... Зараз напрацьовується

* Скорочено.

матеріал, формується матриця викладення подій української історії» [16]. Українську пресу як багатопланове історичне джерело розглядають у своїх працях такі науковці: В. Гутковський [14; 15], С. Макарчук [30], М. Романюк [42], Н. Сидоренко [43] та О. Романчук [41].

Значення публікацій на історичну тематику для культурного, політичного, наукового життя суспільства на основі матеріалів окремих друкованих видань розглядали О. Гуржій [13], А. Животко [17], а на ролі зарубіжної періодики щодо оцінки здобутків радянської історіографії та пропагування досліджень історії України зацентровано у роботах А. Атаманенка [4], М. Присяжного [36]. На віддзеркалення розвитку історії як науки в публіцистиці вказував у своєму дослідженні І. Крупський [28].

Тематичну та жанрову різноманітність публікацій про минуле та їх особливості досліджено менше. Цей аспект вивчали О. Киян [26], В. Гоян [12] та М. Палієнко [34], а специфіка матеріалів про минуле України, які публікують сучасні інтернет-видання, все ще не досліджена. Зазначимо, що в умовах агресії матеріали на історичну тематику є ефективним засобом протистояння російській пропаганді через інформування про справжнє, а не сфальшоване пропутінськими ЗМІ чи радянською владою (або іншими ворожими Україні режимами) минуле нашої держави.

Сьогодні, попри важливість публікацій про минуле, усе ще не вистачає спеціалістів у галузі історичної журналістики. Проте проблема частково вирішується через налагодження діалогу з професійними істориками, заохочення останніх до написання науково-популярних матеріалів. Їхня співпраця

сприяє формуванню спеціалістів історичної журналістики та дозволяє створювати якісні матеріали, у яких поєднуються найкраще з обох галузей – історії та журналістики.

Нині публікації на історичну тематику – це не тільки реабілітація історичної істини, це протидія зусиллям російської пропаганди, антиукраїнським ідеям та ліквідація необізнаності суспільства щодо власного минулого задля захисту майбутнього України.

«Історична правда» – це інтернет-видання, засноване 2010 року українськими журналістами та істориками В. Кіпіані, П. Солодьком, О. Зінченком. Діяльність сайту співвідноситься із редакційною політикою «Української правди», проектом якої він і є.

З початку заснування інтернет-видання постійно розширює тематику публікацій, створює нові рубрики, збільшує кількість авторів (нині їх понад шістсот). Сьогодні «Історична правда» – один із найпопулярніших ресурсів про історію України, доказом чого є майже 23 мільйони користувачів (від часу заснування в 2010 році) та близько 9000 опублікованих науково-популярних, наукових та полемічних матеріалів про історію України. Із метою привернення уваги, більш детального вивчення та популяризації важливих сторінок минулого започатковано 7 історичних спецпроектів: «Голодомор», «Голокост від куль», «Динамічний музей», «Канадіана», «Катинська справа», «Пам'ятаймо Волинь», «Українська Революція».

Над проектом працює велика команда, а сам ресурс за характером є суспільно-історичним та науково-популярним виданням. Сайт прагне розповісти «про історію України та українців,

росіян, поляків, євреїв, кримських татар, інших етносів, доля яких пов'язана з нашою країною. Від стародавніх часів до сьогодення. Але акцент, фокус – на політичній історії ХХ століття: боротьба за державність, людські права, науково-технічний прогрес, тоталітарні проекти та експерименти, людські долі» [37]. «Історична правда» знайомить читача з новими аспектами минулого, максимально об'єктивно інформує населення України про історичні події, залишаючи за собою право «мати власну точку зору з приводу всіх подій, людей та явищ сьогодні та вчора» [37]. Контент – маловідома або додаткова інформація про історичні та культурні події: «Показувати багатоманітність минулого – шляхом наведення фактів, аргументів, доказів, полеміки – це, думаю, і є місія нашого видання. ... Ми не граємось у політичні ігри навколо етносів, а намагаємось друкувати всі коректні історичні погляди – і критичні, звичайно» [37]. Видання спрямоване на широкий загал. Матеріали інформативного та аналітичного характеру написані українською мовою (за невеликим винятком). У рейтингу інтернет-видань у категорії «Історія» «Історична правда» займає перше місце за версією bigmir.net.

Видання співпрацює з вищими навчальними закладами, академічними установами, посольствами та громадськими інституціями держав Східної Європи, із міжнародним історико-просвітницьким, правозахисним та благодійним товариством «Меморіал», Харківською правозахисною групою, низкою популярних видань та видавництв, тому цей сайт – не тільки журналістський, а й науковий проект.

При відкритті головної сторінки «Історичної правди» привертає увагу

яскравий рекламний банер (адже видання заробляє рекламою), що різко контрастує з матеріалами сайту, оформленими в стилі старих документів (темно-коричнево-чорного кольору). Окрім банерів, на сайті зустрічаються такі види реклами, як спонсорство розділу, рекламні анонси та інформер. Усі рекламні посилання – активні. Активними є й посилання на усі сайти, пов'язані з «Українською правдою» (знаходяться зверху на головній сторінці): «Політика» («Українська правда»), «Економіка» («Економічна правда»), «Європа» («Європейська правда»), «Форум», «Блоги», «Життя», «Київ», «ТаблоID» та «БЖ». Нижче розташовані дата та час, логотип «Історичної правди», вікно пошуку публікацій за ключовим словом. Під логотипом та внизу сторінки – стрічка з назвами тематичних рубрик. Їх кількість і різноманітність свідчить про прагнення видання всебічно дослідити та висвітлити факти минулого, намагання популяризувати історію, а відтак – запобігти її фальшуванню в майбутньому.

На головній сторінці розташовані основні публікації кожної з рубрик. Лід є у всіх матеріалах (це дає змогу читачам швидко обирати матеріали для докладного текстуального ознайомлення) і супроводжується фото; світлини також є на початку авторських колонок. З правого боку головної сторінки викладено основні теми публікацій «Історичної правди». У нижній стрічці, крім рубрик, вказано назву та дату започаткування інтернет-видання, умови користування сайтом. Посилання «Про проект» містить основну інформацію щодо принципів діяльності «Історичної правди», а завдяки розділу «Зворотній зв'язок» користувачі можуть звернутися

до редакції сайту за додатковою інформацією чи із запитаннями. Тут є розділ «Архів» та стандартне для більшості видань вікно з показниками відвідуваності (у середньому за добу сайт відвідує 400 тисяч користувачів).

Функція коментування на сайті перестала працювати з 11 червня 2017 року, оскільки зі способу «вільного обміну думками була перетворена зловмисниками на зловживання мовою ненависті та просування світу пост-правди» [19]. У планах інтернет-видання – створення трансляції у Facebook та Twitter, а також вихід в офлайнове середовище.

Публікації на історичну тематику як засіб впливу в умовах російської агресії

У результаті проведеного дослідження з'ясовано, що матеріали на історичну тематику становлять 63% від загальної кількості надрукованих протягом січня–червня 2017 року, що свідчить про розуміння колективом «Історичної правди» ключової ролі історичної публіцистики в боротьбі із ворожою пропагандою.

З'ясовано, що досліджені публікації на історичну тематику належать до аналітичних (44,2%) та інформаційних (55,8%), а художньо-публіцистичні – відсутні. Специфікою інформаційних жанрів є їх насиченість фактами, деталізація подій (86%), використання копій документів (5,3%) та фотосупроводу (24,6%) як елементів доказовості.

Матеріали аналітичного характеру не тільки доносять певну інформацію до широкого загалу – їх автори прагнуть з'ясувати причини подій, виявити взаємозв'язки, наслідки, оцінити вплив на життя суспільства.

Особливості публікацій, у яких прослідковується зв'язок історичних подій із сучасною агресією РФ

- публікації, у яких прослідковується зв'язок історичних подій із сучасною агресією РФ – 21%;

- публікації, які містять дослідження минулого та популяризують історію України (що теж є способом протидії сучасній російській агресії), зокрема матеріали, у яких висвітлюються факти збройної боротьби українців проти ворогів (що є прикладом для сучасного покоління), становлять 79% .

Тематика публікацій першої групи різноманітна, що свідчить про прагнення охопити якомога ширше коло історичних питань при одночасному використанні фактів минулого як основи для викриття дій РФ сьогодні. Зазначимо, що матеріали про необхідність захисту історичної пам'яті, важливість толерантного та зваженого ставлення до минулого мають виразний застережний характер і становлять 47%.

У публікаціях підкреслюється вплив минулого (зокрема, таких подій, як «війна пам'ятників», операція «Вісла», трагедія «Бабиного Яру», дії УПА) на сучасну Україну, яка нині відстоює свою державність.

Особливістю публікацій, у яких прослідковується зв'язок історичних подій із сучасною агресією РФ, є поступовий та всебічний аналіз одного й того ж історичного факту, вагомого як для минулого, так і для сучасного життя України.

Прикметна риса цих публікацій – акцентування на моральному боці події та на важливості історичного взаємопрощення.

З'ясовано, що інтернет-видання «Історична правда» веде відкритий діалог

щодо важливих історичних питань. Наприклад, з цією метою опубліковано ряд матеріалів про створення музею в Бабиному Яру. Жанри публікацій – листи та аналітичне інтерв'ю, а причиною обговорення є можлива проросійськість проекту майбутнього меморіалу. Мета – не дати використати болючу тему Голокосту для просування неоімперіалістичних ідей «русского міра».

Визначено жанрову специфіку публікацій, що містять вказівку на сучасну агресію РФ: матеріали інформаційних жанрів становлять 32% і представлені лише заміткою (85,7%) та анонсом (14,3%), а аналітичні – 68% (з них 40% – статті, 26,7% – коментарі, 20% – аналітичне інтерв'ю та 13,3% – листи). Перевага аналітичних жанрів і формування за їх допомогою ставлення українців до нинішніх подій на Сході через відновлення сторінок минулого та проведення історичних паралелей між боротьбою наших предків та захистом України сьогодні – це насамперед спосіб протистояння ворожій пропаганді в умовах інформаційної війни.

Особливістю статей – основного аналітичного жанру серед публікацій, у яких минуле України поєднано з агресією РФ, – є ілюстративний характер викладених у них історичних фактів. Ці матеріали не тільки інформують про події минулого – першорядними є такі проблеми сьогодення: неоднозначне сприйняття спадщини УПА в Україні та поза її межами; вплив історії на сучасні міжнародні відносини; важливість всебічного вивчення минулого та встановлення істини; позначення агресії Росії на житті українців; визнання й засудження злочинів радянської влади та РФ. У статтях значну роль відіграє авторська позиція,

яка, спираючись на ряд аргументів-посилань, на історичні факти та документи (фотокопіями яких, у свою чергу, зазвичай доповнено матеріал), акцентує на нагальних проблемах сьогодення, коріння яких – у минулому. Прикладом може бути публікація М. Рябчука «Світло від темряви. Андреас Умланд, пам'ять про УПА і євроінтеграція України», у якій автор не тільки вказує на двоїсте сприйняття УПА за межами України, а й намагається проаналізувати причини та характер зміни ставлення до УПА після здобуття Україною незалежності та з початком російської агресії. У статтях вказується та аргументується необхідність дати виважену й об'єктивну оцінку також й інших історичних подій. Специфікою статей, які містять вказівку на агресію, є їх викривальний характер щодо дій сучасної Росії та елементи розслідування. У таких публікаціях акцентується на важливості поцінювання власного історичного минулого [35] і підкреслюється недопустимість нехтування історією; наголошується на необхідності перегляду радянських концепцій, які використовуються ворожою пропагандою.

Коментарі серед матеріалів на історичну тематику, що містять вказівку на сучасну агресію РФ, становлять 26,7%. Їх особливість у тому, що основою публікацій є не стільки історичні факти, скільки сучасні події, безпосередньо пов'язані з минулим України («війна пам'ятників», запровадження премії ім. М. Грушевського), а точка зору щодо викладеного підкреслюється цитатою.

Специфікою аналітичного інтерв'ю є не лише аналіз історичних фактів, про які розповідає герой матеріалу, а й встановлення їх зв'язку з ворожими діями РФ. Наприклад, питання верховенства

права в Білорусії поєднано з аналогічною проблемою в так званих «ДНР» та «ЛНР» (при цьому вказано на причетність Росії до війни на Сході, згадано її агресію проти Грузії). Не тільки у площині увіковічення пам'яті загиблих та в історичному контексті, а й через призму російської агресії розглядається питання побудови Меморіального комплексу «Бабин Яр».

Основний інформаційний жанр публікацій на історичну тематику, що містять вказівку на сучасну агресію РФ, – замітка. Її особливістю є історичний бекграунд, що подається зазвичай на початку публікації й супроводжується фотоматеріалами або сканкопіями історичних документів.

**Специфіка публікацій,
у яких способом протидії ворогу
є дослідження та популяризація
історії України**

Вивчення історії України є дієвим способом опору сучасній російській пропаганді. Публікації-дослідження про минуле України, у яких немає вказівки на російську агресію, становлять 79% від загальної кількості проаналізованих. Такі матеріали змушують читачів проводити історичні паралелі між боротьбою українців проти Російської імперії, проти її правонаступника – СРСР та протистоянням сучасному ворогу України – Росії, що, у свою чергу, сприяє кращому розумінню суті агресії, викриває антиукраїнські дії РФ. Ці публікації можна поділити на дві групи: матеріали, у центрі яких – історична подія, та ті, у яких минуле розглядається через призму долі окремої особистості, знакової для історії постаті. Публікації першої групи об'єднуються у шість тем: створення та діяльність УНР, українці в контексті Другої світової

війни, Голодомор і Голокост як акти Геноциду, депортація кримських татар і українців, створення та діяльність ОУН-УПА, публікації про вивчення маловідомих сторінок історії України. Зазначимо, що висвітлення різних аспектів щодо створення та діяльності УНР, УПА та ОУН є особливо актуальним під час російської агресії як приклад відстоювання державності та зразок відданої боротьби за Україну. Друк таких публікацій підкреслює неперервність змагання українського народу за свободу та непохитність у прагненні незалежності, яку відстоюють українці.

Віддаючи належне ролі особистості в історії, «Історична правда» друкує матеріали про долі відомих українців. Таких матеріалів – лише 17% від загальної кількості публікацій, не пов'язаних з агресією РФ, проте їх наявність свідчить про прагнення колективу «Історичної правди» популяризувати минуле України, про розуміння ролі особистості в історичному процесі, усвідомлення необхідності постатей-зразків для наслідування під час захисту держави від ворога.

Жанровою специфікою публікацій, у яких немає вказівки на зв'язок історичних подій із сучасною агресією РФ, є переважання інформаційних матеріалів – 62%, значна частина яких – 61% – це анонси історико-культурних заходів, що свідчить про активну підтримку та популяризацію інтернет-порталом досліджень минулого України як важливої передумови перемоги в інформаційній війні. Специфікою заміток, які становлять 31%, є те, що їх основою є сучасна подія, пов'язана з історією. Ще однією особливістю таких публікацій є вагома частка статей серед аналітичних жанрів – 75%, що свідчить про прагнення

авторів не обмежуватися короткими екскурсами в історію, а, відтворюючи картини минулого, подати різнобічний і повноцінний аналіз подій.

Специфікою творення імпліцитного впливу в матеріалах на історичну тематику під час агресії РФ є різноманітність (але не постійність) прийомів, що застосовуються. Один із них – друк матеріалу на історичну тематику російською мовою, особливістю якого є не лише мова, а й виразний антиросійський характер. Такі публікації легкодоступні (завдяки мережі Інтернет) та добре зрозумілі (завдяки мові) росіянам, а відтак є ефективним засобом впливу в інформаційній війні. Вважаємо, що це не тільки спосіб звернутися до російськомовної аудиторії, а також своєрідний прийом протидії антиукраїнській пропаганді ворожих ЗМІ.

Способом боротьби з ворожою пропагандою є викриття (завдяки мовним помилкам) неадекватних спроб російських ЗМІ фальсифікації інформації загалом та історії зокрема (наприклад, публікація «Невідомі підірвали меморіал у Гуті Пеняцькій»).

Для проаналізованих публікацій характерний науково-популярний стиль викладу, наукова частина якого посилюється завдяки аргументованій позиції авторів, які використовують як докази історичні документи та цитати з них. Проте у досліджених матеріалах також є ряд тропів та мовних засобів, які вживаються відповідно до авторського задуму і сприяють більш глибокому розкриттю причин, умов та наслідків описуваних історичних фактів, а також для акцентування на зв'язку подій минулого із сучасною агресією проти України. Зауважимо, що такі випадки нечастотні,

проте різноманітні за видами використаних тропів. Паралелізми та алюзії в публікаціях виконують композиційну функцію, пов'язуючи різні в часі події, акцентуючи на їх схожості. При цьому паралелізми вказують на однаково вороже ставлення до українців як із боку радянської влади, так і з боку РФ через підкреслення однотипності їх злочинів, а алюзії – на ідеологічну близькість сучасної Росії до Російської імперії у плані сприйняття України та її історії; на близькість злочинів РФ та фашистської Німеччини. Небезпечність нехтування уроками історії підкреслюють тавтології та фразеологізми. Ще одним засобом розкриття ідеї протидії сучасній російській пропаганді у публікаціях на історичну тематику є графічне виділення слів та словосполучень. Цей засіб творення ідеологічного проукраїнського контексту публікацій застосовується для привернення уваги до ключових аспектів порушених у матеріалі питань: щодо неправдивості висвітлення історії України російською пропагандою, для посилення образного сприйняття написаного та викриття справжнього, прихованого змісту події.

Опрацювавши літературу з досліджуваного питання, ми з'ясували: публікації на історичну тематику – важливий елемент захисту суверенітету держави, оскільки викривають РФ як агресора й протидіють ворожій пропаганді через поінформованість населення та відновлення історичної правди; завдяки вивченню минулого сприяють майбутньому розвитку України; перешкоджають фальшуванню нашої історії й дезінформуванню суспільства в умовах сучасного збройного протистояння; запобігають конформізму, популяризують приклади

історичної боротьби за державність, які є зразком для наслідування.

Свідченням розвитку сучасної історичної журналістики є сайт «Історична правда», який прагне всебічно висвітлити минуле, активізувати вивчення історії та здійснити багатоаспектний аналіз важливих подій.

Публікуючи матеріали на історичну тематику, через популяризацію минулого, аналіз історичних фактів у контексті сьогодення, «Історична правда» протидіє ворожій пропаганді, а відтак – захищає майбутнє України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агресія (політика). *Вікіпедія*. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Агресія_\(політика\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Агресія_(політика)) (дата звернення: 17. 09. 2017).
2. Артамонова І. Жанри онлайн-журналістики. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. 2008. URL: science.crimea.edu/zapiski/.../artamonova.pdf (дата звернення: 28. 09. 2017).
3. Арутюнова Н. Метафора и дискурс. *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990. С. 5 – 32.
4. Атаманенко А. Українська історіографія в біполярному світі. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2013. Вип. 36. С. 297–304.
5. Анна Ярославна з України: Макрон поставив на місце «історика» Путіна. *Обозреватель*. 2017. 26 червня. URL: <https://www.obozrevatel.com/ukr/politics/> (дата звернення: 19.09.2017).
6. Баровська А. Стратегічні комунікації як механізм протидії російській пропаганді: досвід НАТО. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 1(34). С. 147–151.
7. Бессарабова І. Метафора в газеті. *Вісник Московського університету*. 1975. № 1. С. 53–58.
8. Вартанов Г. Основи теорії журналістики : конспект лекцій. Київ: МІЛП, 1996. 56 с.
9. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: навчальний посібник. Тернопіль, 2004. 176 с.
10. Ганич Д. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Освіта, 1985. 360 с.
11. Горбулін В. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу. *Дзеркало тижня. Україна*. 2015. 23 січня. URL: gazeta.dt.ua/internal/gibridnaviyuna-yak-klyuchoviy-instrument-rosiyskoyi-geostrategiyi-revanshu (дата звернення: 02.10.2017).
12. Гоян В. Традиції національної журналістики. *Наукові записки Інституту журналістики: щоквартальний науковий збірник*. Т. 26. Січень–березень – 2007. С. 67–71. URL: journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2217 (дата звернення: 13.10.2017).
13. Гуржій О. «Український історичний журнал»: півстоліття в науці. *Український історичний журнал*. 2007. № 6. С. 6–18. URL: <http://resource.history.org.ua/publ/journal> (дата звернення: 11.10.2017).
14. Гутковський В. Українська журналістика Наддніпрянщини (II половина XIX ст. – 1920 р.): генезис, проблематика виступів, державотворча функція / заг. ред. І. Крупський; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛА «Піраміда», 2001. 196 с.
15. Гутковський В. Українська журналістика на західноукраїнських землях: державотворча функція, тематичні аспекти (1848–1919 рр.): історико-політичний нарис / заг. ред. І. Крупський; Національний ун-т «Львівська політехніка». Львів: Вільна Україна, 2001. 136 с.
16. Дорош М. Історичний наук-поп – шанси на виживання. *MediaSapiens*: нішеве онлайн-видання. 2012. 30 квітня. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/istorichniy_naukpop_shansi_na_vizhivannya/ (дата звернення: 03.09.2017).
17. Животко А. Історія української преси / упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. Тимошик. Київ: Наша культура і наука, 1999. 368 с.

18. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
19. «Історична правда» закрила коментарі через мову ненависті / Інститут масової інформації (IMI). 2017. 12 червня. URL: <http://imi.org.ua/pro-nas/nasha-istoriya/> (дата звернення: 13.06.2017).
20. Історична резолюція ПАРЕ по Росії: повний текст. Ліга. Новості. 2016. 13 жовтня. URL: <http://news.liga.net/ua/news/politics/13142631-storichnarezolyutsyapaprosposovniytekst.htm>. (дата звернення: 17.09.2017).
21. Кабмін схвалив заснування держпремії ім. Грушевського за найкращі наукові видання з історії України. *Цензор. НЕТ*. 2017. 18 січня. URL: https://ua.censor.net.ua/.../kabmin_shvalyuv_zasnuvannya (дата звернення: 06.10.2017).
22. Калмыков А. Интернет-журналистика: учеб. пособие для вузов. Москва: Юнити-Дана, 2005. 383 с.
23. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм (стилістика): у 2 ч. Київ, 1995. Ч. 2: Фігури і тропи. – С. 3–30.
24. Ким була Анна Ярославна. *ВВС Україна*: веб-сайт Української служби Британської телерадіомовної корпорації. 2017. 30 травня. URL: <http://www.bbc.com/ukrainian/features-40096832> (дата звернення: 03.10.2017).
25. Ким насправді була Анна Ярославна. І для чого Путін переписав історію. *Факти ICTV*. 2017. 31 травня. URL: <http://fakty.ictv.ua/ua/ukraine/20170531> (дата звернення: 14.09.2017).
26. Киян О. Вклад журналу «Русский архив» в історіографію України. *Український історичний журнал*. 1988. № 10. С. 68–76.
27. Кочан І. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 423 с.
28. Крупський І. Національно-патріотична журналістика України (Друга половина XIX – перша чверть XX ст.). Львів: Світ, 1995. 182 с.
29. Кузнецова О. Засоби масової комунікації. Львів: ПАЮ, 2005. 200 с.
30. Макачук С. Писемні джерела з історії України: курс лекцій. Львів: Світ, 1999. 352 с.
31. Определение агрессии: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН № 3314 (XXIX) от 14 декабря 1974 года. URL: <http://www.un.org/russian/document/convents/aggression.htm> (дата звернення: 22.09.2017).
32. Особливості мови стилю засобів масової інформації: навч. посіб. для студ. фак. журналістики ун-в / за ред. П. Коваль, А. Пинчук. Київ, 1983. 150 с.
33. Павлюк І. Українська письменницька публіцистика другої половини Другої світової війни. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2013. Вип. 37. С. 477–495.
34. Палієнко М. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). URL: <http://cheloveknauka.com/zhurnal-kievskaya-starina-v-obschestvennoy-i-nauchnoyzhizni-ukrainy-konets-xix-nachalo-xx-v> (дата звернення: 08.11.2017).
35. Потятиник Б. Интернет-журналистика: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2010. 246 с. URL: http://lnu.edu.ua/mediaeco/borys/internet_journ.htm (дата звернення: 12.09.2017).
36. Присяжний М. Преса української еміграції в Німеччині: становлення, розвиток, тематична політика (1945–1953). Львів: Львів. нац. ун-т, 2000. 220 с.
37. Про проект. «Історична правда»: онлайнове суспільно-історичне, науково-популярне видання. URL: <http://www.istpravda.com.ua>. (дата звернення: 1.08.2017).
38. Путін про Анну Ярославну: дочка нашого князя Ярослава Мудрого була російкою. *Цензор. НЕТ*: український новинний інтернет-портал. 2017. 29 травня. URL: https://ua.censor.net.ua/.../putin_pro_annu_yaroslavnu_dochka_nashogo_knyazu (дата звернення: 06.09.2017).
39. Рейтинг по групі Історія. *bigmir.net*: російськомовний інтернет-портал, заснований в Україні. 2017. 25 грудня. URL:

<http://top.bigmir.net/show/history/> (дата звернення: 25.12.2017).

40. Різун В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі «журналістика та інформація». Київ: Видавничий центр «Промсвіта», 2008. 260 с.

41. Романчук О. Історична публіцистика як складова системи державотворення та самоорганізації громадянського суспільства в Україні: дис. канд. філол. наук: 10.01.08. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/31010.html> (дата звернення: 06.10.2017).

42. Романюк М. Українське пресознавство як спеціальна історична дисципліна: до постановки проблеми. *Поліграфія і*

видавнича справа. 2002. Вип. 39. С. 9 – 18.

43. Сидоренко Н. Журналістська «планета Ді-Пі»: українська преса у таборах військово-виполонених, переміщених осіб і біженців у Європі після II Світової війни (1945–1950). Київ, 2000. 175 с.

44. Тертычный А. Жанры периодической печати : учеб. пособ. Москва: Аспект Пресс, 2000. 310 с.

45. Тухарели М. Аллюзия в системе художественного произведения. Москва, 2006. 186 с.

46. Українська планета Ді-Пі: сторінками газети «Українські вісті» / упоряд. С. Козак. – Київ: Літ. Україна, 2013. 564 с.

Захист історії України – важлива складова боротьби за державність в умовах агресії Росії, зброя проти ворожої антиукраїнської пропаганди, спосіб відстоювання національної ідентичності. Нині сучасні ЗМІ висвітлюють факти минулого, популяризуючи історію, яка довгий час (до здобуття Україною незалежності) подавалася в спотвореному вигляді або й узагалі замовчувалася. Наслідком цього стало намагання агресора привласнити нашу історію. Прикладом є висловлення В. Путіна в травні 2017 р. про «російську» Анну Ярославну. Ця спроба крадіжки української історії (слідом за анексією Криму та захопленням частини східних територій) викликала негайну реакцію українського суспільства та вітчизняних ЗМІ.